

KATARI NA ZRINKA MATIJEVIC
(horvát)
A MÚZEUM LÁNGOLÓ
TERMEI

Aranyadba kapaszkodtam
bizonyára van valahol valamilyen aranyad
tán fülkagylóid meredélyeibe rejtetted
vagy
ujjaid közé
mikor elmész gyakran szemerkél
csapdába esett, mint egy muslinca a pók hálójába
eső kell amolyan igazi zápor
mert kenyérmeleg
érintéseid
papírvitorlásokat
bocsájtanak
az utca forgatagába

* * *

Gyalog
vigyázva, hogy az esőgilisztákat el ne tapossam
a túlvilágról próbállak megkísérteni
a névtelenség álmainak magányából
verseim túlcsordultak
ki nyújtózva az évek között
töltöm
ruhaujjra felfűzött napjaim
csöndben
kapaszkodnom kell valamibe
valami szilárdba és jóba
s tenni valami olyat amit már rég
rég nem tettem
pl.

bukfencet vetni

* * *

Szárazkenyér
tényleg már rég nem jártam erre
s mégis mindent tudok rólad
bár néha betűket formálsz
mintha kétszáz éves volnál
jelentéktelen dolgokról tudnék naphosszat hazudni
a radiátor harmadik és negyedik bordája közt
görcsben

MOMA DIMIC
(szerb)

EGY ÉJSZAKA A KOSMAJ -
HEGY LÁBÁNÁL

"Ő is olyasféle mint maga, ugyanezek a vonások, csak kevésbé telt az arca. A haja is, meg minden, csak neki nincs szakálla. Csodálom hogy nem ismerkedett meg velem; minden lakodalomban, bálban reggelig marad. Sose szomorú, mindig vidám, jókedvű. Mondom, olyan magaféle."

Házigazdám vendégszeretőn mosolyog, miközben a Németországban élő fiának a falon függő képeit mutogatja. Föltűnik, hogy az összes berendezési tárgy, a két ágy, a sparthert, az asztal, a pad a szoba sarkaiba, a fehér falakhoz van szorítva.

"Na jó, értem én", folytatja ugyanazzal a réveteg mosollyal, "beleszerelmesedett a nagyvilágba, meg persze a pénz, de hogy nem sajnálja azt az egy szem gyerekeit? A felesége a gyerekkel az anyjánál van, Lajkovacban, ő ott kint, mi, két vénség, itt Bukvanjában, egy hatalmas házat meg a hatodik helyen épített. Álmomban se gondoltam volna, hogy ilyen sokáig ott marad. Azt hittem, egy-két év, ő meg állandóan hi-teget, hogy, aszongya, majd tavaszra hazajön és együtt fogjuk művelni a földet. Tíz éve lesz már annak, hogy .egy este, így mint most, beront a házba, ledobja arra az ágyra ott a kész útlevelet meg a papírokat, hogy, aszongya, elmegy egy kicsit külföldre. 'Összetépem ezt az egészet', ordítottam rá, 'nem engedem!' 'Nem téped össze, apám', feleli, 'három nap alatt újakat csináltatok, ha ezeket itt összetéped.' Épphogy leszerelt a katonaságtól, s dolgozni kezdett mint fényező szakmunkás. Kicsinek találta a fizetést... Hanem te, ki fia-borja vagy, fiam, honnan jöttél?"

A házigazda felesége állandóan tett-vett valamit. Hol az edényeket rakosgatta, hol fát hozott vagy az ágyneműt készíttette elő a váratlan vendég számára: minden alkalmat megragadott, hogy betérjen a konyhába, s kifütleje a beszélgetésünket. Barázdált arcának szikkadt, pirospozsgás bőre a tej, az istálló meg a tél szagát árasztotta. Mielőtt valami munka után nézve újra kiment volna, tekintetével mindig félbeszakította az urát, s odavetette: "Hagyd már ezt a mesét! Te meg, fiam, ne törődj vele. Benne van jócskán a korban, s van éppen elég dolga, mint minden parasztembernek. Ne ülj föl ezeknek a falusi történeteknek. Meg aztán, kit érdekel, ki hogyan él - élünk, mint minden növény!"

"Mi az, nem szereti a szalonját?", kínálgat szívélyesen a házigazda, figyelmesen töltöget, s mihelyt a felesége odébb áll, csillogó szemmel és tágra nyitott szájjal visszatér a fiára. "Pontosan olyan maga is, mint a Negosav fiam, ő is ilyen keveset eszik, mint egy gyerek. Csak a tejtermékeket szereti. De hogy az istállóba benézne, vagy fát aprítana, isten ments! Amikor annak idején útra készült, mondom neki: 'Te aztán nem szoksz meg ott, azok csak krumplit esznek.' De ő csak legyintett, mintha azt mondaná - majd csak megszokom valahogy. A krumplit meg onnan tudom, hogy náluk voltam fogságban. Zigenheim tábor, 9-es C barakk. Huszonegy hónap után hoztak haza, mint súlyos beteget, egy szanitéc szerelvénnel. Most meg az én Negosav fiának ugyanabban az országban autója is van, egy Mercédész, meg sífelszerelést is vett. Egy ideig Irakban is volt. Több gazdánál is dolgozott eddig, de mindig jóval kijött. A mostani annyira megbízik benne, hogy tavaly még a legkisebbik fiát is elengedte vele ide, Jugoszláviába, egy olyan tizenöt-tizenhat éves forma gyereket. Csak az a

baj, hogy néhány, vele egyívású, itteni csirkefogó ráakaszkodott. Ez nagyon nem jó. Egyre csak járnak oda ki hozzá, aztán hozzák a mindenféle árut, alkatrészeket, mit tudom én, autókat. Amíg ki nem ment Németországába, úgyszólván alig köszöntek neki az utcán, most meg Isten után mindjárt a Nega jön! Amíg ezek mind reszketnek mint a nyulak, neki olyan erős idegei vannak, olyan hidegvérrel kel át a határon, hogy na. Egy tevét is képes lenne átvinni a vámosság orra előtt, ahogy mondani szokás, anélkül hogy szagot fognának. Mert, tudod, igaz hogy a Kosmaj nem nagy hegység, de az itteni nép szívós, élímes. Ritka egy állatfajta, ahogy az az illető megírta. Na, meg a nyelvüket is perfektül beszéli. De ha majd visszatér, ugyanezek megint hátat fordítanak neki, meglátod. Meg se kérdeztem, dohányzik-e, fiam?"

Az öreg görnyedten, elferdült derekával állandóan föl-alá mászkált, mint valami két lábán járó mezsgyekaró.

"**Ezt** hallgasd meg!", folytatta, gyengülő kezével hadonászva. "Tavaly, ugyanez az én Nega fiam, egy egész vagonra való mezőgazdasági gépet hozott be onnan: kombájnt, traktort, vetőgépeket. Fölöltöztem rendesen, fogtam négy milliót, ahogy meghagyta, és irány Belgrád. Csak a szállítási költség két és fél millióba került. A vámolás miatt meg, azt mondják, gyere vissza holnap. Másnap, lehajtott fejjel, megyek megint egyenesen oda, egy tisztviselő meg, ahogy meglát falusi gúnyában, odaszól: 'Hé, bátyó, eltévesztetted a direkciót, amarra van a vám!' Mármint hogy csodálkoznak, mit keresek én itt. Tudom', felelem és megyek tovább, azon tépelődve, hogyan fogom én mindezt kifizetni. Hát egyszerre, éppen az épület előtt, előttem terem, ki más, mint az én Nega fiam. Széttárja a karját és nevet: 'Azt hitted, nem jövök el. Ne aggódj, apám, itt a pénz!' és mutatja a degeszre tömött táskát. Később az árut idehoztuk a faluba, és pillanatok alatt túladtunk rajta, mert errefelé kevés a munkáskéz."

Elovdatt az első hó és a felszántott mező feketélik. A szürkület lassan beborítja a Kosmaj magaslatait. A lépcső mellett, mint valami ősrégi mítoszi képben, a háziasszony egy fateknő fölé hajolva lisztet szitál. Az útmenti lekopaszodott cserjésekben már csak a csipkebogyó piroslík.

De mindezek a nehézségek ellenére én elégedett vagyok", élénkül föl újra Borisav bácsi (így hívják az öreget), s egy újabb Dráva cigarettára gyűjt. "Kenyér van, az adó nem nagy. A tej a legfőbb árucikkünk. Az asszony beviszi Sopotba és a házaknál eladja - mert ott van egy kisebb rendőrség. Csak az a baj, hogy az ő dereka is megsérült. Egyszer a szekér alá térdelt, hogy megtartsa, amíg én kicserélem a kerekeket, aztán csak reccsent egyet a gerince. Nekem meg becsípődésem van a negyedik meg az ötödik csigolya között. Mondtam az orvosoknak: Kötözzetek ki fönt meg lent és tágítsátok szét. Ő meg azt mondja: Valami nehezett emeltél. Nem szóltam semmit, tudtam jól, hogy mit emeltem meg - egy jókora rönköt az erdőn! Azóta úgy élek, mint az üvegházban: nem szabad megznom, vigyáznom kell, meg ne fújjon a szél, de az erős naptól is óvakodnom kell. Leírtam magam, lassacskán vénülök. Hosszú az élet, már akinek megadatik. Amikor az egyik falubélinek, a Kaleja Lekicnek a postás meghozta az első nyugdíját, azt mondja neki: 'Adja Isten, hogy ötvenkét hónapig élvezd'. Emez elgondolkodott egy kicsit, átszámolta, s amikor látta, hogy ez alig több négy évnél, elkáromkodta magát és lehúzott a postásnak egy jókora pofont: 'Még hogy te szabad meg nekem, meddig fogom élvezni a nyugdíjamat!'"

Az asztal szélén, egy rakás száraz kenyér mögött, egy szép, elefántcsont színű, miniatúr Philips rádió állt. Borisav bácsi, akinek ritkán kerülte el valami a figyelmét, azonnal elkapta a tekintetemet:

"**Használaton** kívül van, lemondtam az előfizetést. Öt éve hagyta itt a Nega, amikor a házat építette. Majd ha egyszer Sopotban találkozunk, elviszem és megmutatom - 7x9-es, teljesen készen van, minden, az ablakok, kívül-belül bevakol-

a levegő langy meleg gömbjeit és az összes legendát neked őrzöm álmatlanságaim közepette gyámolatlanul akár a kukac nem tudom elhinni -

a hajam itt borostyánná változik

* * *

Dermedek

a tó zománca

észrevétlenül settenkedik

milyen jó hagyni hogy megérjenek

a súlyos piros

almák

a ringó árnyékban

az ötödik évszaktot

várom

* * *

Szemeid megteltek kék erdei köldökkel

milyen nedvesek

csodálkoznak

miért nincs nevük a reggeleknek

jelenléted megérintett

megint fürge kis versek buzognak fel bennem

ma éjjel elalvás előtt útközben

faodúba kell elrejtennem a félelmet

aztán egy egészen csöndes hajtóvadászatot rendezni

így lángoló boldogságban

kellene időnként engem

kiengedni az esőre

eláztam teljesen

te ügyesen mégis nyomomba szegődsz

* * *

Hosszan elgondolkodtam ujjaidról

menekülő rókakölykökre

emlékeztetnek

az éjszaka nádszálvékony volt

mégsem pattant el idő előtt

kibírta a csupasz testek csapdáit

és jobb felől a részeg tücsköket

már egy nagy pofont le kellett volna kevernie

de nem így

magam sem tudom

hányszor írtam már le

összes neved magam köré

(Lukács István fordítása)

JOZEFINA DAUTBEGOVIĆ
(horvát)
MENEKÜLT ÉNEK

Végre a szabadság látszata
A lakás tulajdonosai elutaztak
hétvégére
pihenni
Magunkban fogunk ebédelni
A hűtőben már hűl a konzerv
rajta számunkra ismeretlen nyelven
a használati utasítás
A szárítókötél szabad, felakaszthatjuk rá
a ruhát vagy...
Van már sárga kártyánk, átmehetünk
a város másik végébe, például Maksimirba
és megnézhetjük, hogyan esznek
a vadállatok
Vacsorára rossz híreket kapunk hazánkból
és tejpört
Mégis alighanem jobb lesz mint tegnap
Tegnap semmit sem ettünk
mert a rendőrség ellenőrizte személyazonosságunkat
és szigorúan megrótt
Nem számít, hogy önök horvátok
önök most idegen országban vannak
és ne hívogassák olyan gyakran a rendőrséget
a letelepedési engedély miatt
Van már megoldás, mondjuk
és a szárítókötélre gondolunk
Elmentek
A tejpör csomós lett a nedvességtől
nem számít
Néha egészséges kihagyni a vacsorát

MÁSODIK MENEKÜLT ÉNEK

Fiatl fiúk vártak rám
több mint egy órát az idegen lakásban
hogyan ellenőrizték tényleg hasonlít-e
arcom egy angyalarcra
a régi mesterek képeiről
amint azt megírtam akkortájt
amikor az angyalok törvényes tiltás alá estek
Ez már egy egészen új rendőrség volt
az új idők jegyében

va, spájz, fürdőszoba, be van vezetve a víz, bekötte a csatorna. Csak még a tetőtérben nem fektette le azt a tengeri padozatot, ahogy ő nevezi. A szobákban fényezett parketta olyan szabályosan van letéve, mint a bordák. Ott állunk egy szer a küszöbön, én meg tréfálkozom: 'Ha belépünk, még majd elcsúszom és elesek! Merthogy, ugye, nem szoktam meg; nálam mindenhol, láthatod, beton van. Szóval, a ház tökéletes, de hát mit ér, ha ott áll bezárva!'

Bejött az asszony. Most valahogy zömökebbnek, alacsonyabbnak és erőteljesebbnek tűnt. Tartásából kiéreződött a megkönnyebbülés és a magabiztosság, hogy befejezte a szokásos napi teendőket a ház körül. Egy kicsit ugyan még zsörtölődött, amiért az istállóban kiégett a villanykörte, de amíg fölszította a tüzet és a sütőbe betette a tepsit a másnapra való kenyérrel, úgy tűnt, hogy ez a mi "unalmas" beszélgetésünk mégiscsak a kedvére van. De azért az arca, lehet hogy csak megszokásból, időről időre abba a korábbi óvatos kifejezésbe merevedett, s kifürkészhetetlen, csak a számára tudott gondolatok suhantak át rajta.

Egy ízben, úgy estefelé, mint most, befejeztük az istállóban a munkát", szólalt meg ismét, a sajka-sapkája alól kilátszó ősz tincseket vakarva, a házigazdám, Borisav bácsi. "Megettetünk, megittattunk, mind elláttuk. Van egy kisborjú is, Szent Demeter napján jött a világra. Aztán bementünk a házba, az asszony meg én, nekiültünk vacsorázni. Őtünk magunkban, nem beszélünk. Én valami újságot vagy könyvet olvastam, azzal ütöttem el az időt. Én nem tudom elviselni, hogy valaki, mondjuk egy szomszéd, akár egy szál gyufát is elvigyen a tudtom nélkül, de mégsem zárok soha kulcsra semmit, egyetlen helyiséget sem. Minden nyitva áll, bár ahogy öregszem, azt hiszem kénytelen leszek ezt az életet zárni! Hát egyszer csak nyílik az ajtó, semmi kopogás - be lép egy fiatal, ismeretlen férfi. Sárga szelídsekiben, a fején valami könnyű kalapféle. Egy kissé feszengtem, ugye, sőtét van, minden kihalt, ez az ember meg csak úgy bejön. A kaput se hallottam kinyílni. A kutyák meg voltak köve, messzebb a háztól; nem voltak a közelben. Ő meg bejön az ajtón, nem zörget, csak belép, hidegvérrel, váratlanul. Amikor aztán levette a fejéről azt a kalapot, és ahogy elmosolyodott, rögtön megismertem. "Te csibész", mondom neki, "nem tudsz köszönni, csak így bejössz, ijesztgeted az embert!" Ő meg leül mellém, átölel és csak nevetgél: 'Ej, apám', mondja, 'én akkor jövök, amikor akarok!' Az anyja meg elkezd ölelgetni, szipog, a könnyeit törölgeti: 'Jaj, Nego fiam, eszem a lelkedet, de ránk ijesztettél!' Én meg rászólok: 'Hallgass, mit sírsz itt ölelőtte!' Mert néha énram is rámjön valami, szorongat, de nem akarom, hogy lássa. S ha ki is bugyan a könnyem, csak a ház mögött, a szalmakazal mögött, elbújok valahol kint, magamban. Hiába, na, megkérgesedik az ember lelke..."

"Később elővett egy doboz cigarettát és megkínált. Én meg mondom neki, hogy csak a saját cigarettámat szívom, közönségeset, olcsót. Félek, nehogy rászakojak a drágábbakra. Erre elővesz a zsebéből fél kiló dohányt és árnyújta: 'Itt van, gyújts rá, hoztam a tiédből, amit szeretsz. Aha, tudom, mondom neki, azért hoztál ennyi dohányt, hogy minél előbb elpatkoljak, hogy gyorsan örökölj!' Mert ha ingyen van, sokat szívok, így meg egy dobozzal kéthárom napig is eltart. Azon az éjszakán fél egyig beszélgettük. Mert már reggel Lajkovacra ment, a feleségéhez meg a lányához. Szavát adta, hogy a tavasszal, júniusig, végleg hazajön. Mindössze két napig maradt, aztán visszament Németországba. Hát igen, szétszéledt a nép, szerte a világban..." "És te mi vagy? Csak nem vagy pap? Eh, nem, nem vagy... Ha még visszajössz a falunkba, lehet hogy te fogsz engem elparentálni, tartasz majd egy jó kis beszédet... Na de most, egészségünkre!"

(Predrag Stepanovic fordítása)

FERI LAINSCÉK:

(szlovén)

REDŐ*

Eugen Maschantzker, a jövevény és Samuel Fürthner csapós az Országúthoz címzett kocsmá és szatócsbolt tornácán üldögéltek, A bolti előterének polcai már ősz óta üresen álltak, a csapszék mögül már csak goricskói savanyú piros bort mértek és házi törkölypálinkát, ezért aztán már csak idegenek időztek itt, akik útbaigazítást kértek, frontról hazatérők, akik az otthon melegére vágytak. Egyedül ők hoztak friss híreket fontos, a Világot érintő dolgokról, mert hiszen arrafelé tényleg történtek komoly események - Andrásy Gyula, Károly külügy-minisztere elfogadta a Wilson-tervet, anyánk, az Osztrák-Magyar ket-tős monarchia szétesett, Prágában kikiáltották a csehek és a szlovákok függetlenségét, Ljubljánban, Zágrábban és Belgrádban a szlovének, horvátok és szerbek közös államát, Budapesten merénylet áldozata lett gróf Tisza István, és lelkes ünneplés fogadta az igazságos Károlyi miniszterelnökké történő kinevezését, Muraszombatban Horváth Pál tartományi vezér kihirdette a Muraszombati Nemzeti Tanácsot, valamint a Katonai Tanácsot és polgári őrséget állított fel, Ljutomerből, ahol nép-ünnepeken üdvözölték a Szlovéniához való csatlakozást, olyan hírek kaptak lábra, hogy Muravidék is egyesülni fog a Murán túli szlovén testvérekkel, Cserencsóciban Tomac és Preiss boltjában a felforgató tömeg tört-zúzott, Belatincban megtámadták Kaufmann és Deutsch birtokát és még a várat is ostrommal fenyegették, a frontról hazatérők a Zlarskóval szomszédos faluban lekaszbolták a tyúkokat és csapra verték a boroshordókat, Fürthner puljtánál a jövevények egyre hangosabban követelték az ingyen kupica pálinkát és jogaikkal fenyegetőztek, a népjoggal, amit állítólag a bolsevizmus egyre terjedő hatalma haz meg - és a nyurga, bizalmatlan Samuel zsidó egyre halkabban mesélt szokatlan vendégének vorarlbergi és salzburgi rokoni és üzleti kapcsolatairól, amelyektől vagyona megmentését remélhette egyedül. Eugen Maschantzker többnyire csak bólogatott, hisz végülis maga sem értette, miért is kellene megmenteni ezeket a csupasz falakat és ott hátul azokat az istállóban elrejtett girhes lovakat, de nem hitte a hazatérő honvédeknek tulajdonított hatalomban sem, a feleségeikben, akik az utolsó cukor- és sószemcséket is nekik őrizve vártak rájuk, gyermekeikben, akik rájuk sem ismernek, s akik a házak sarkai mögé rejtőznek előlük - röviden, mindannak a hatalmában, ami nyomorultul és betegesen vonszolta még magát ebben az istenhátamögötti világban. Ki kell majd söpörni a magtárakat, gondolta, kiforgatni őket, kiszaglászni még az utolsó tehetetlen és összetöpreődött búzamazogokat, környező szeretettel a földbe helyezni. Aztán sokáig és türelemmel várakozni, hogy megnőjön, és aztán talán lesz kenyér és remény és szeretet, aztán az ország máról holnapra benépesül.

Jaj azoknak a népeknek, amelyeknek nincs mivel kereskedniük! Figyelmeztetett a zsidó. Az üres semmiért fogjak egymást gyilkolni, kecsketejért!

Fürthnerék: Samuel, testvére Ruth és Andre papa nem mindennapi emberek voltak, hatalmas épület boltívei közé falazott zsidó család. Mintha félték volna számtalan termék még fényesebb helyiségeitől, ezért aztán szívesen vonultak vissza a belső szobák maglyába. Ruth, az ötven-hatvan év körüli hajadon a legszívesebben a boltíves beugró mögött tett-vett, ott, ahol a konyha helyezkedett el a füstös, mindig nyitott torkú kemencével. A lábasokat rakosgatta ide-oda és a többi hasonló edényt, törülgette és néha hosszú-hosszú ideig szemlélgette őket mozdulatlanul merevedve. Majd újra átbillent a másik sarkára, tenyerét szürke kötényébe süllyesztve, mintha imádkozna, vagy gondolataiba merülne. Keveset beszélt, többnyire az ételekről, amelyek majdnem mindig agyoncukrozott, agyonsózott és agyonfűszerezett - vagy talán a frontról érkezett jövevénynek, aki rég leszokott arról, hogy táliból egyék, mindez csak úgy tűnt. Andre papa általában kora hajnal-tól késő estig az olvasószoza - ahogy azt a csöppnyi helyiséget neveztek egymás közt, amely valójában a legkülönfélébb értékes tarkabarkaságok és könyvek túlságosan is szűkös raktára volt - hatalmas bárszennel borított karosszékekben gubbasztott. Könyöke mellett vastag, nemes pántveretű, mindig ugyanazon az oldalon nyitott Talmud pihent, ugyanazon az üres oldalon, amely után minden bizonyos új fejezet kezdődött. Fehérkés és nyálkás szemhéját egész idő alatt csak akkor emelte fel, hogyha arcokat kellett felismernie. Úgy tűnt neki, hogy csak ebben a félálomban képes agg korának hamvadó életét kitapintani. Am az öregember, ha alkalmát látta, meglehetősen rikoltozva és epésen csattant fel. Fiát faggatta arról, hogy állnak a dolgok a boltban és a pincében, majd, amikor emez rosszmájúan elmondta neki az igazat, ülésben még inkább pőpőssá görnyedt és megdorgálta, mintha tizenhat és nem hatvan éves lenne, amennyi Samuel valójában volt.

* Regényrészlet

Érvénytelen igazolványaimból megtudták
 hogy anyósaik korosztályához tartozom
 és hogy nem tudom milyen idős vagyok
 Valódi urak voltak nem értek rá
 Mondták létezik taxi is asszonyom
 tudom szóltam kezemben tartva a segélycsomagot
 s a csomagon körben kék csillagok
 körözni kezdtek a fejem körül
 közeledve a világűrhez
 gondoltam ők is látják a dicsfényt körülöttem
 Ez valami tévedés lesz uraim
 én még meg sem születtem
 Csak most jönnek a bölcsek hogy hírül adják
 meg akarják-e várni velem érkezését
 Gáspárnak, Menyhértnek és a harmadiknak
 hogyan is hívták

(Sokcsevics Dénes fordítása)

ALÓJZ IHAN

(szlovén)

A FÖLDÖN ÁLLOK

A földön állok
 a golyóbison
 ingatagon
 s logikus törvények nélkül
 mert ki letérdel magasabbra ér, egészen az
 angyalokig
 és mikor egy idő után a földbe temetik
 még közelebb kerül a mennyhez
 ezért a legbölcsebb hallgatni
 hogy a gyónás igazi legyen
 és nyugton maradni
 ha rövidített úton akar
 a világ túlsó fenekén kikötni
 ha tényleg el nem mozdulsz
 tíz órán belül Kína látogat el hozzád
 tizenöt órán belül pedig még Amerika
 is behízelgi magát lábad elé
 akár kedves gazdájához egy megkerült
 éhes kis szuka.

(Lukács István fordítása)

Szóok: *mintha élesztővel zabálta volna magát tele,* mondta Samuel mentegetőzve Eugen Maschantzkernek. *Hát aztán! Azzal kereskedem, amim van - de mit tegyek, ha nincs kívül kereskednem!* És aztán: hogy már régesrég elköltöztette volna a vagyonát, de hogy költöztesse el az öreget, akit már az olvasószobából sem lehet kimozdítani.

Hallgass! Kérte Ruth csengő hangon. *Hisz a pészahot sem fogja megérni.*

A nisan közeledtével - elmegyek! intett indulatosan mutatóujjával az öreg felé. *Hogyha eddig ez a csürлие elevenen fel nem tal minket.*

Hát kit csaptam be én? kiáltott Samuel hűgához fordulva. Ő sápadtan, ijedten, szüszies félelmében válasz nélkül hagyta mindezt.

Hát becsaptuk *mi őket?* hajolt ezután Eugen Maschantzker fölé.

Fürthnerék azért vendégelték meg a jövevényt, mert zsidó volt. Erről árulkodott annak a tehető családnak a vezetőkéne, a Maschantzkerké, akik Zalaegerszegről költöztek erre a vidékre és a városban jelentős vegyeskereskedésük volt. Samuel emlékezett a Leopold Maschantzker papával folytatott adásvételi ügyletekre. Egyébként pedig a két család nem ismerte egymást közelebbről, mert Andre Fürthner saját görcsös igazhitűségét követve már régesrég gyökeret vert ebben a gorickói zugban. Ez a vidéki épületben oly szokatlanul magas mennyezet volt az ő zsinagógája és baldachinja - saját maga rabbija és kántorja is volt egyszerre, és az ő meddő családja fejet hajtott annak a szertartásnak a szentsége előtt, amivé itt még a leghétköznapibb teendők is váltak. A hétágú gyertyatartó szentsége Eugen Maschantzkeret elsősorban zavarba ejtette, s mivel nem volt olyan dolgot, amit ebben a pillanatban ne így élt volna meg, hát úgy viselkedett és érzett, ahogy azt a körülötte lévő arcok sugallták. Leginkább a tornácra húzódott, ahol elüldögélt Samuellel az egyébként egyre rendszertelenebbé váló munkaidő közben. A félelem és a folytonos lesben állás, amelyek már teljesen eltorzították a zsidó magatartását, őt elkerülték, bór emez mindig azt bizonygatta neki, hogy előbb-utóbb menekülniük kell, mint annak idején Egyiptomból. Valójában: túrelmentlenség érte magát: *Hogyha már idedőcögne!* panaszkodott Samuelnek a kocsisra gondolva, akinek ezekben a napokban kellene az árut a boltokba szállítani. Fürthnerék ugyanis meggyőzték arról, hogy a gyaloglás a városig időpocsékolás volna, különösen mivel a fogat üresen tér vissza, így már a következő napon Muraszombatban lesz. Így hát várt, egyre inkább megszokva azt a hatalmas úri öltözéket, amit kölcsön adtak neki. Valami fokozódó kínos érzés lett úrrá rajta, amit még önmagának sem mert bevallani.

Egyébként pedig: talán csak álmom mindez!

Álmok: lehetőség a haldokló számára, hogy lelke még egy utolsó sétát tegyen ezen a világon.

Tényleg: időnként már különbséget sem tudott tenni a dolgok között.

Közös csapót taposott nyurga termetű katonák menetoszlopával. Az elől menetelők menekültek és arcukat elrejtették előle, az utána haladók üldözték, a sarkát taposták, hogyha csak egy pillanatra is visszafordult, rugdosták és az arcába röhögtek. Amazokhoz sem, emezekhez sem tartozott, mégsem engedték meg neki, hogy megálljon és megpihenjen. Mégha ki is merült és össze is esett volna, minden biznnyal tovább hempergettek volna ebben a meghasonlásban, míg nem vad gyűlöletük csontig nem csupaszította volna őt - s maradt volna, mondjuk, csak a koponya - mert már erről is álmódott -, és akkor csak azok az elől lévő és azok a hátul lévő maradtának meg. A valsalit bakancsok dübörgése elnémulna, csapódó harci felszerelésük csörgése még határozottabban rajzolódna ki az elhaló fémess visszhangban, pulzáló lélegzetük sziszegve préselődne ki tüdejükből. A menetoszlopok felsorakoznának, elől és hátul egymáshoz közelednének, míg nem az áldozat körül befelé kémlelő arbronsot nem alkotnának. A parancsnok jelentőségeltjesen kilépne, ünnepélyes mozdulattal fel emelné az ő koponyáját, ujjával lesöpörné, letisztogatná róla a földet és a hamut, mindenkinek külön-külön megmutatná. Sejtelmes és néma szertartás volna ez, mert hiszen megtanulták már, hogy mikor kell lesújtani és mikor megkegyelmezni. Valójában pedig mindez csupán figyelemzés volt mindnyájuknak, mert hiszen az ítéletet már különben is kihirdették volna felettük és haditanács nélkül végre is hajtották volna - és nincs hitványabb büntetés, mint a lenyúzott és üres, sárban guruló koponya. Mert letiporni, lemészárolni, minden lehető irányban marni, nos, mindez magától értetődő volt - egyetlen katonai kötelességük maradt: *túlélni!* Csakis ezért, egyedül ezért hajtotta magát az elől lévő után és menekült a hátul lévő elől, csakis ezért nem mert gondolni sem arra, hogy mindez talán csak álmódja. Mikor aztán, mint most Fürthnerék hálósobájában, körül nézett, kezdetben mindig megkönnyebbülést érzett: ahogy akkor tűnt neki, hogy abból a katonai átokból nem lehet elmenekülni, így csöppent most, maga sem tudja hogyan, a hétköznapokba. A lidérces álmok, amelyek közepette Európa harctérre változott, anélkül múltak el, hogy ennek tudatára ébredtek volna, s ott maradtak a pusztulás kellős közepén, nem tudva, hogy mit kellene tenniük. Az anyáikra gondoltak, a feleségeikre, a gyermekeikre... de nem mertek nekivágni az útnak. Arra vártak, hogy meg-

mozduljanak azok a sárban és rothadásban lévő, hogy megmoccanjanak a csontvázak és felpillantanak a koponyák, vártak, hogy összeszűföldjanak a sorok, hogy szorosan egymáshoz lapulva induljanak el, ugyanúgy, ahogy annak idején érkeztek. Csak ő, Eugen Maschantzker nem kérdezte tőlük, merre van a haza vezető út: idegenként, önmaga és mások számára is, elindult...

Összerezent.

Az ágy fejénél Andre papa állt és kinyújtott karjával az ablak rácsának támaszkodott. A könnyű szellő játszadozva libbentette meg lenvászón hálókötösét a két lába között, az ablaküvegen keresztül a telihold csillámló sugarai pásztázták csupasz koponyáját, csöndes, zagyva dal viszhangzott a falak között. A takarót a fejére húzta és nem hiit a látomásnak, s amikor újra föleszmélt, az öreg ült mellette az ágyon. Olében fehér porcelánedényt pesztrált, föléje hajolt, mintha a tartalmát szaglászna. *Útrakelsz!* suttogta egy kis idő múlva. *Népedet megkeresni, amely nem vár vissza többé - nemzetségeidet összegyűjteni, amelyek megbecstelenítették az áldozóhelyeket.* Majd azt a furcsa edényt a takaróra helyezte. *Ez az a hús, melynek kósere lakatott jól minket, melynek vérevel kentük be sátrink ajtajait, szabadítson meg minket bűnösöket és esendőket...* Eugen Maschantzker borzongva igyekezett kitérni az öregember remegő érintése és az állati belsőség elől, amelyek nyálkás és zsíros kocsonyája az edényben táncolt. Az ágy fejénél ülve rettegve húzódott vissza és a takarót az arcára rántotta. Ekkor az edény váratlanul kiklott az öregember kezéből és a földre csusszant. Az öregember fölsikított és testét háttal a falnak feszítette. Eugen Maschantzker felpattant az ágyban és egészen addig állt így, amíg a zajra oda nem szaladt Samuel és Ruth. Ezután már csak csendesen ült és nézte, hogy hogyan vonszolják ki az öreget az ajtón, hogy milyen gondosan szedi össze az asszony a porcelánserpeket és helyezi egyenként egy hatalmas ezüsttálcára...

Samuel bizonytalanul lépett be a szobába és odanyújtotta neki a fafogason lógó ruhát. *El kell menned!* mondta keményen... *Mielőtt még apánk meghalna.*

Ki tudja mi lesz? mondta Ruth felsóhajva.

Ki tudja? bólintott a fivér. *De jót semmiképpen sem jelenthet.*

Elátkozta őket, a zsidókat, amiért köszönés nélkül indították útnak az ősi éjszaka hidegében -, amiért sejtelmes sóhajtozásukkal kényszerítették ró olyan bűnbánatot, amelynek értelmét fel sem fogta. Elátkozta őket, amiért kavargó lélekkel indították útnak különös nevük ösvénye nyomán: most már tudta, hogy a cél felé halad, de tudta azt is, hogy fél a találkozástól azzal a másik Eugen Maschantzkerrel, és sorsorban annak zsidó rokonságával.

A győtrő éhség eszébe juttatta Ruth kemencéjének fehér cipó-lát.

Fehér! Ropogós héjúra sült, mákszemekkel telezört, tészta-madarékkal díszített. A hetedik napon ették, szombaton, mert a teremtő lsten is a hetedik napon pihent meg és gyönyörködött mindabban, amit az elmúlt hat napon megteremtett. Valójában már pénteken, amikor a mennybolton felragyogtak az első csillagok, Ruth megteremtette az asztalt a madaras kenyere számára, és a család némán gyűlt össze az ebédlőben. Andre papa elvégezte imáját, gut sábeszt kívánt magának, majd Samuel megszelle a kenyeret... *Lassan erre a párszem mazsolára való!* *sem fogjuk megkeresni egy hét alatt,* mondta csendesen, mintha imádkozna. *Hogyha holnap legalább az ivót tudnám kinyitni?* tekintett apjára.

Az öregember falatozás közben széttárta karját és pislogó tekintetével megsuhintotta őket, erre letették az ételt. *Lájjátok-e most?* hajolt Eugen Maschantzker felé.

O meghunyászkodott, mert tudta már: a sabbath tiltott nap, amikor a zsidók nem végezhetnek semmilyen munkát. Még tüzet sem gyűjthetnek a kályhában ilyenkor, ezért a nem zsidó szomszédasszonyok jönnek hozzájuk tüzet rakni.

Lájjátok-e most? ismételte meg Andre papa.

Na! mondta bocsánatkérően a fiú. *Csak úgy gondoltam... hiszen az is bűn, hogy az erszényeink üresek!*

Csönd! kérte Ruth ájtatos hangon.

És ez az áldott békesség ezután tényleg be is költözött a házba, hogy szombat estig ott is maradjon, amikor feketekavé és gyertyák fénye mellett elimádkozták imájukat, magukba szippantották a fahéj illatát és köszönetet mondtak a jól sikerült szombatért.

A zsidó háznak mindezekre a külön szertartásaira gondolt és megolvasott minden átmenti feszületet. Számlálatlan sokaságát hagyta már el ezeknek a kereszteknek, időnként meg is pihent rajtuk, és egyre inkább úgy tűnt neki, hogy ott messze a völgyben se végük se hosszuk. Csak késő délutánra, amikor már majdnem teljesen kimerült és a reménytelenség lett úrrá rajta, csak ekkor érte utol az első lovas kocsi. A bóbiskoló kocsis, aki félig térdepelő helyzetben gubbasztott a bakon és mindkét kezével a hosszú ostor bojtjára támaszkodott, egyetlen mozdulattal invitálta a kocsisra. Akik *sem ismernek, azt hiszik, hogy alszom!* kuncogott a kocsis, amikor az utas felszállt melléje és elhelyezkedett a bakon. *Hogy alvó ember zötykölődjén ezen az úton - éted?* Százhang hangon nevetett fel újra. *Abban pedig van valami, hogy inkább*

homály vesz körül, de ez inkább a Mindenható akarata szerint van, ugyebár, és ezen nincs mit segíteni. Eugen Maschantzker gyanakvó pillantásokkal méregette: harminc felé is járhatott, de lehet, hogy már Ábrahám éveit taposta: poros kalapját melyen a szemébe húzta, egész testét tetőtől talpig lópokróc borította, csak sárga csuklója meredt ki a vastag ostorbotot és a gyeplőt markolászva egyszerre. Alsó ajkát a felsőre tapasztotta, mintha szivná, arcának ráncai megnyúltak, szemhéját csak időnként emelte fel, s ezt is - úgy tűnt - akaratlanul. De a napot és az éjszakát még meg tudom különböztetni! vonta meg vállát. Ugyebár mégiscsak az a legfontosabb, hogy az ember tudja, mikor kell aludni és mikor felkelni...

Magva vak? rezzent össze az utas.

A férfi izgatott lett: *Hisz mondom, hogy nem! De hogy a lepenyit jobban látom, az igaz... De a lovaim, azok látnak!* vigyorintotta el magát. *Hóhá, hó! Zéfa! Angéle! Hóhá, hó! Ostorával pattintott, s a lovak könnyed ügetését fogta a kocsival. Trachóóóma, ez a mi bajunk! mondta elnyújtott éneklő hangon. Aki a legjobban fél tőle, bizony az kapja meg - hóhá, hó! De te, aki már láttál világot? pillantott rá. Elhiszed-e, hogy annak a Szent Vitusnak a vize segít valamit?*

Eugen Maschantzker úgy tett, mintha nem hallotta volna a kérdést: a fronton úgy menekültek a trachomások elöl, mint az ellenség elöl, mert tudták, hogy a betegség ragályos.

Herlinger is kínál valamilyen kenceficét! folytatta a kocsis. *Hát adna hitelbe a zsidó, hogyha a dolog érne valamit?*

Eugen Maschantzker kényszeredetten mosolygott.

Nem szereti őket? kérdezte egy kis idő után. *Errefelé senki sem szereti a zsidókat?*

A férfi felemelte üres tekintetét: *Inkább úgy mondanám, hogy ők nem szeretnek minket - most, amikor az erszényünk nem csörög.*

Samuel elképedt ábrázatára gondolt.

Furcsák! suttogetta, furcsák, furcsák ezek az emberek! állapította meg mindig az ifjabb Fürthner, aki a falubelieknek rendszeresen hiteltelzett dolgokat, amikért nem tudtak fizetni. *Könyörögnek, szitkozódna, fenyegetőznek, mintha a gazdagság bűn volna? Lekicsinyelnek, utánoznak, sejtetnek, mintha csak üres kézzel élnének emberi és isteni törvények szerint!* S valóban: mintha irigyelné tőlük ezt a szentséget! S ugyanezek csentek tőle, ahol csak lehetett, fényes nappal lopták meg, megfenyegettek mindenkit, akinek több volt az ő semmiükénél. Eugen Maschantzker nem értette ezt a leplezett zsidó jótéteménykedést, mint ahogy végülis maguk sem értették, vagy pedig egészen egyszerűen nem akarták. Különösen most volt ez így, amikor az orosz hadifogásból hazatérő szőkevények új rend hírnökeinek bizonyultak - a rablók, felfogatók és munkakerülők rendjének. A vetőmagra gondolt, amit hiteltben kaptak, s ahelyett, hogy elültették volna, hát inkább fölzbálták - vártak hát erre az új rendre, amikor kiüríthetik a zsidók és a nagyurak magtárait. Ebben a pillanatban önnön megbélyegezettségére gondolt: Ha hiszi, ha nem - mondta a kocsisnak - én is zsidó vagyok.

A trachomás akkorát vágott az ostorral a lovak közé, hogy azok behúzták farukat és minden erejükkel megrántották a szekeret. A vasalt kerek meg-megakadtak a kavicsokon, a deszka, amelyen ülték, ide-oda csúszkált, hol ide billent, hol oda, úgyhogy folyton keressniük kellett az egyensúlyt és többször újra el kellett helyezkedniük. A völgyecske, ahol az út csordogált, észrevétlenül tűnt el a dombok öléseiből és tágas síksággá szelődött. A ritkás szürkületi ködfoltok között elő-előbukkantak a bokros égerfák gumói, itt-ott magányos nyárfák meredeztek, az út mellett ott elöl házak sora volt látható. No - most aztán már látni is lehet *Muraszombatot*? kérdezte kiabálva a kocsis. Feleletre sem várva suhintott egyet pattogó ostorával: *Zéfa, te dög, Angéle, te dagadt, hóhá, hó!* - de úgy, hogy a lovakat valami sodrás ragadta magával a nagy rohanásban, és a fogat veszélyesen billegett az út egyik füves peremétől a másikig. Ezt is jócskán letaposták már s emiatt volt sáros, a hatalmas pocsolyákban helyenként meg-megcsillant a víz. Eugen Maschantzker a hasába markolt, mert szorongás lett úrrá rajta - valami ki nem öklendezhető üresség feszítette bensejét - ez az érzés borzalommal töltötte el egész lényét. Arra is gondolt, hogy lezáll a kocsirol, átvág a síkon, a rétek közé, a bozótoson át... Csöndesen és titokban közeledne a házakhoz és a sötétből kémlelné őket... Hol tegyem *le az urat?* hördült fel a trachomás és fejét oldalra billentve várta a választ. *Persze, ha az úr nem ad egy kupicára valót sem?* fűzte hozzá, miután nem tudta kívánni a választ. Eugen Maschantzker arra lett figyelmes, hogy a férfi magázni kezdte, de ez csupán egyike volt azoknak a gondolatoknak, amelyek megpróbáltatásai közepette átsuhantak az agyán. A rosseb tudja! kiáltott fel. *A kávéház előtt! Vagy a szálloda előtt* - ha ugyan van ilyen! A lovak maguktól torpantak meg, a szekeret óvatosan mozdították meg, a patáikra tapadt fekete sár göröngyökben potyogott vissza, a kerek csikorogva tűrték a latyakot, az út mindkét oldalán a hatalmas pocsolyákban sárgásan verődött vissza annak a néhány megvilágított ablaknak a fénye. Embereket szerencsére nem lehetett látni, sem a függönyök mögött, sem a széles és terebélyes utcán.

Amikor Zéfa és Angéla ösztönszerűen fordult be egy mellékutca megvilágított udvar irányába, az utas köszönés nélkül pattant le a kocsirol és elmenekült az éjszakába.

(Lukács István fordítása)

KISLEXIKON

Jozefina Dautbegović 1948-ban született Susnjariában, Dervento mellett (Bosznia-Hercegovina). Dobojban élt és dolgozott. 1992-től Zágórában él menekültként. Több önálló verseskötete jelen meg: *Ezerjofu* (Doboj, 1979), *Mennybevitel* (Doboj, 1 985), *Rómától Capuáig* (Doboj, 1 990), *Ebéd Pontius Pilátussal* (Zágráb, 1 994). E két verse ez utóbbi kötetben jelent meg.

Mama Dimic szerb író, költő, drámaíró és esszéista 1944-ben született az időközben Belgrádhhoz csatolt Mirijevo községben. Az irodalomba 1966-ban, mindössze huszonkét évesen robbant be *Ziveo zivot* Tola Manojlovic (Élte az életét Tola Manojlovic) című regényével, s azóta megjelent közel húsz könyvével - versek, elbeszélések, drámák, útleírások, esszék - ma is a szerb irodalom élvonalába tartozik.

Műveit számos nyelvre, angolra, svédre, oroszra, kínaira és japánra is fordították. Ez az elbeszélése eddig tizenkét nyelven jelent meg. Magyarul róla bővebben? Tiszatáj 1978/1 és 1986/5. Nagyvilág 1983/4.

Alajz Ihan. Ljubjanában született 1961-ben.. Az Orvostudományi Egyetem elvégzése után, ahol jelenleg docensként dolgozik, immunológiából doktorált. Jelenleg o szlovén Kortárs, a *Sobodnost* című irodalmi folyóirat felelős szerkesztője. Eddig több verseskötete látott napvilágot: *Srebnik* (Ezüstpénz, 1986), *Igralci pokra* (Pókerjátékosok, 1989), *Pesmi* (Versek, 1990), *Ritcm*, (Ritmus, 1993), *Ju zno dekla* (Déli lány, 1995).

Feri Loinscek. A gorickói Dolenciben született 1959-ben. Ljubjanában végzett újságírói szakon. Ma független íróként él és dolgozik Muraszombatban (Murska Sobota). Eddig megjelent legfontosabb regényei: *Peronarij* (Peronalesők, 1 982), *Namesto koga*, roza cveti (Aki helyett a rózsá virágzik, 1 991), *Raza* (Redő 19886) *Razpocnica* (Hasadék 1987) *Grinta* (Ótvár 1991) *Ki jo je megla prinesta* (Akit a köd hozott, 1991), *Vankostanc* (Vánkostánc, 1994), *Ki jo je megla prinesta* (Akit a köd hozott) című regénye 1996-ban magyarul is megjelent.

Boris A. Novak. Belgrádban született 1953-ban.. Összehasonlító irodalomtörténetből és filozófiából szerzett diplomát a ljubljani bölcsészkaron. A legjelesebb szlovén ellenzéki értelmiségeket tömörítő Nova revijának akkor volt megbízott fő- és felelős szerkesztője, amikor azt a kommunista rezsim beosztottal fenyegette (1 987). A szlovén PEN elnöke. Ma az egyik legvirtuozabb szlovén költő, eddig megjelent verseskötetei: *Sitihozije* (Verscsöndélet, 1 977), *Hci spomina* (Az emlékezet leánya, 1 981), *Kronanje* (Koronázás, 1 984), *Sitihija* (Őselem, 1 991), *Mojster nespecnosti* (Álmatlanság mestere, 1 995).

Katrina Zrinka Matijevic. 1973-ban született Zágórában. A zágrábi Bölcsészkar összehasonlító irodalomtörténet és filozófia szakos végzős hallgatója, de a Sziniakadémia filmrendező szakára is jár. Egyetlen kötete jelent meg: *Ustvari - dobro sam* (Mellesleg - megvagyok, Zágráb, 1995.) címmel. Verseskötetéről tavaly elnyerte a rangos Goran díjat.

Petar Milosevic (Budakalász, 1952), költő és regényíró, az ELTE Szláv Filológiai Tanszékének docense, irodalomtörténész, kritikus és műfordító. A magyarországi *délszláv irodalom* 1945-1990 c. értekezése a most közölt téma kézikönyve, hasonló tárgyú írásai szerb nyelven az *Ogledi i kritike* (Tanulmányok és kritikák, Budapest, 1991) c. kötetben jelentek meg. Szerből magyarrá verset és prózát fordít, a másik irányban kiemelkedik Cseh Tamás Bereményi Géza által írt dalszövegeinek átköltése *Avala express* címen (kötet és kasszetta, Budapest, 1996). *Szentendreji tipik* (Szentendrei regula, Újvidék, 1 990) c. kötetében rövid szabadversekből álló ciklusban halad a világtörténelmi mítoszainak firtatásától a szellem történelmi alakváltozatainak keresztül a szentendrei hagyományig. *Naci cu dragul* (Találok majd valaki mást, Budapest, 1 994) c. novellafüzérében a farmernadrágos mentalitás dimenzióit keresi. London, *Pomoz* (Újvidék, 1994) c. regényében a berlini fal leomlása és a jugoszláv háború kitorrése utáni új (?) Kelet-Nyugat viszonyt ábrázolja egy szerelmi történet keretében; a civilizációk különbözőségét és szétérthetlenségét a szerb és az idegen szavak, szótörések és végződések különböző, cirill és latin betűs, szavakon belül is keveredő írása jelképezi, s ezért a könyv betűképregénynek nevezhető. *Mi ze Szentandrejci - porodnici rikvercroman* (Szentendre végnapjai - családi rikvercregény, Újvidék, 1996) c. könyvében az utolsó szentendrei szerb fiktív alakjának életét írja le, amely a 20. századból átível a következő évezredbe.

Tomaz Salamun. Zágórában született 1941-ben.. Diplomát a ljubljani egyetemen szerzett művészettörténetből. Eddig megjelent jelentősebb verseskötetei: *Poker* (Póker, 1966), *Namen* pelerine (Mire jó a pelerin? 1968), *Bela Itaka* (Fehér Itaka, 1972), *Amerika* (1 972), *Aréna* (Aréna, 1 973), *Imre* (1 975), *Turbine* (Turbinák, 1 975), *Praznik* (Ünnep, 1 976), *Zvezde* (Csillagok, 1977), *Po sledeh divjadi* (Vadak nyomában, 1979), *Maske* (Maszkok, 1980), *Analogija svetlobe* (A fény analógiája, 1982), *Glas* (Hang, 1983), *Sonet o mleku* (Szonett a tejről, 1984), *Ljubljanska pomlad* (Ljubljánai tavasz, 1986), *Mera casa* (Az idő mércéje, 1 987), *Otrok in jelen* (A gyermek és a szarvas, 1990), *Ambra* (Ámbra, 1995), Magyarul *Póker* címmel jelentek meg versei 1994-ben.

